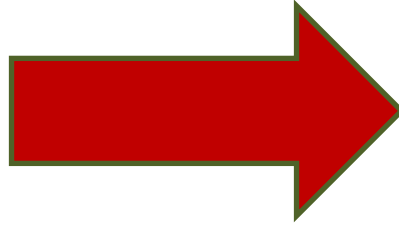
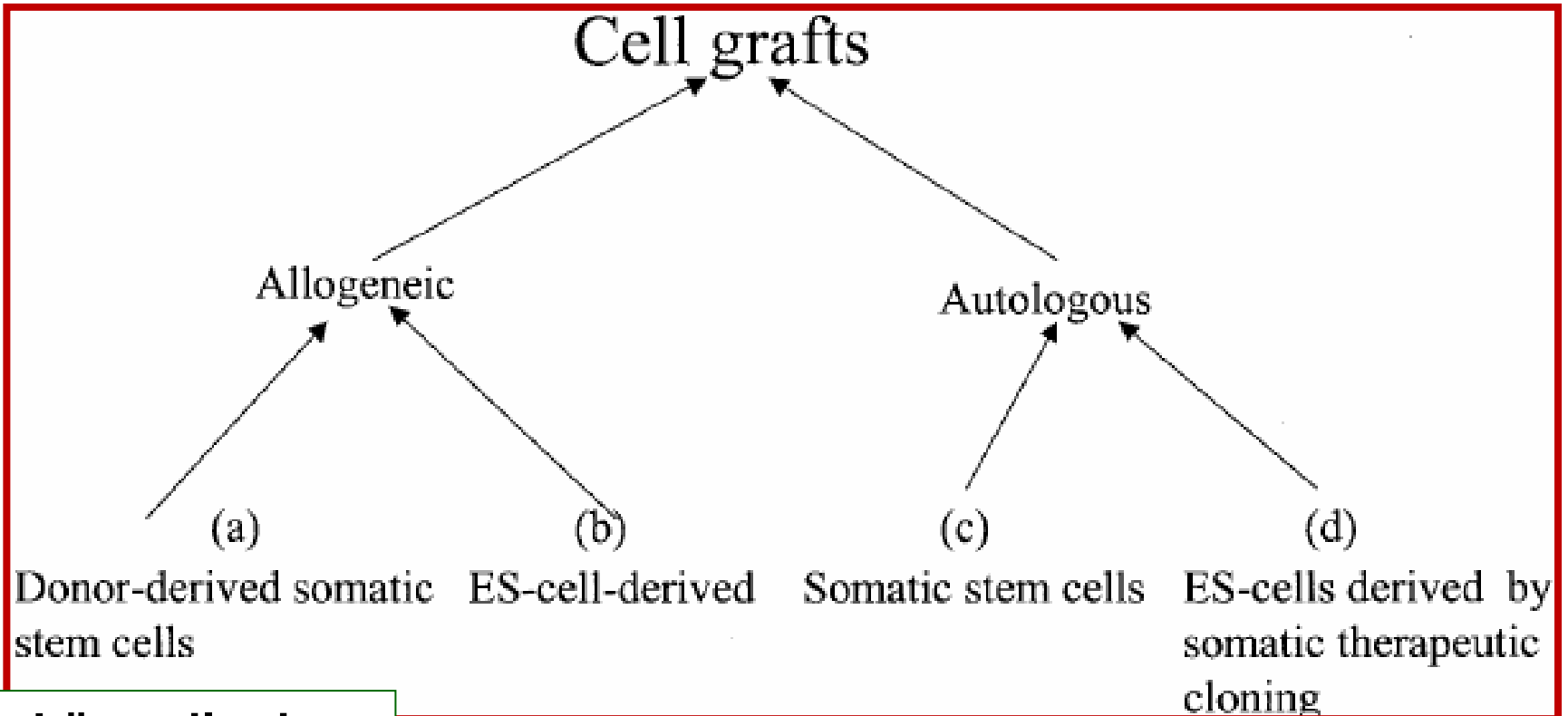

KOK HÜCRE DEN BOBREK YAPMAK MÜMKÜN OLACAK MI?

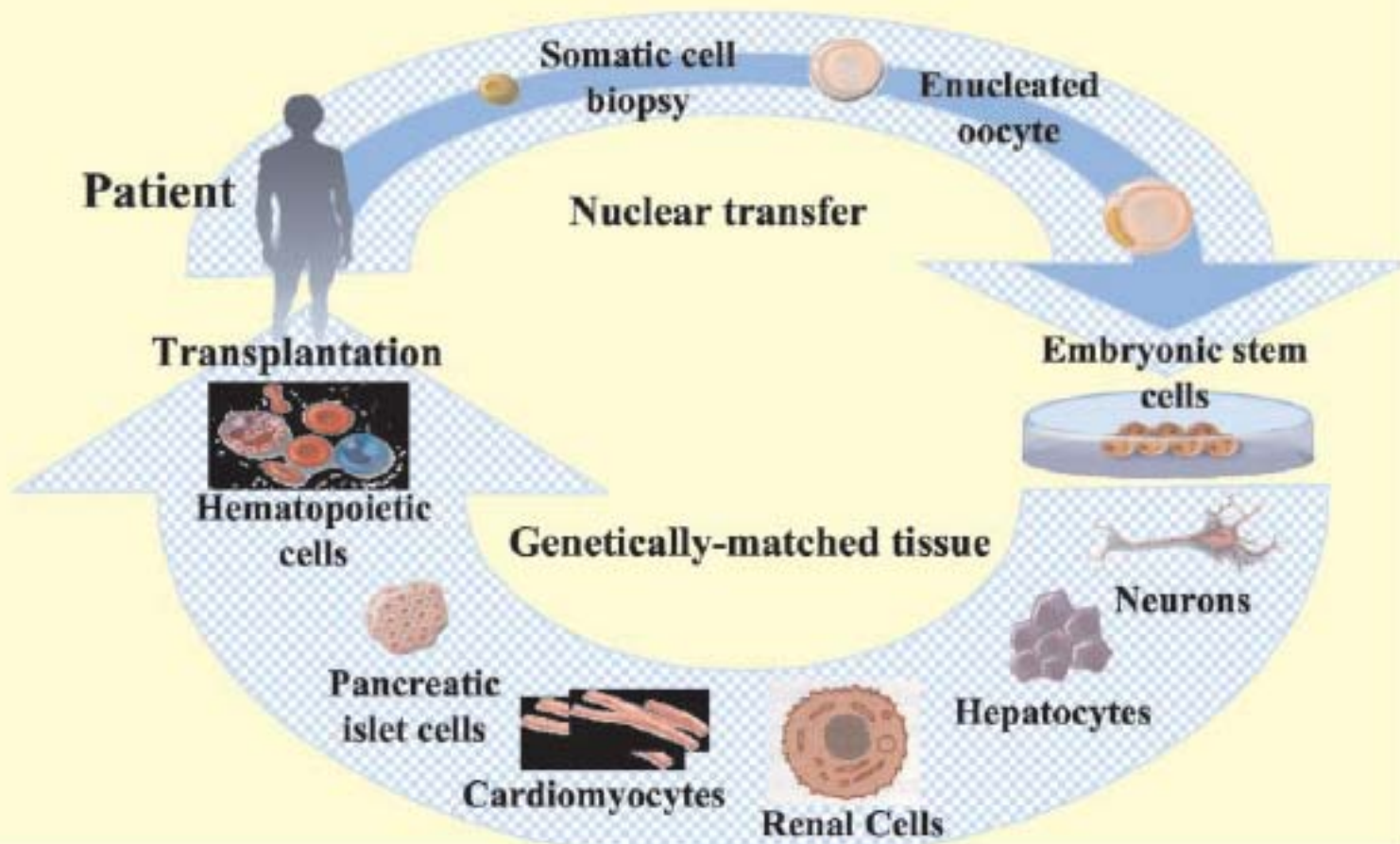
Doç Dr Serhan Tuğlular
MÜTF Nefroloji Bilim Dalı

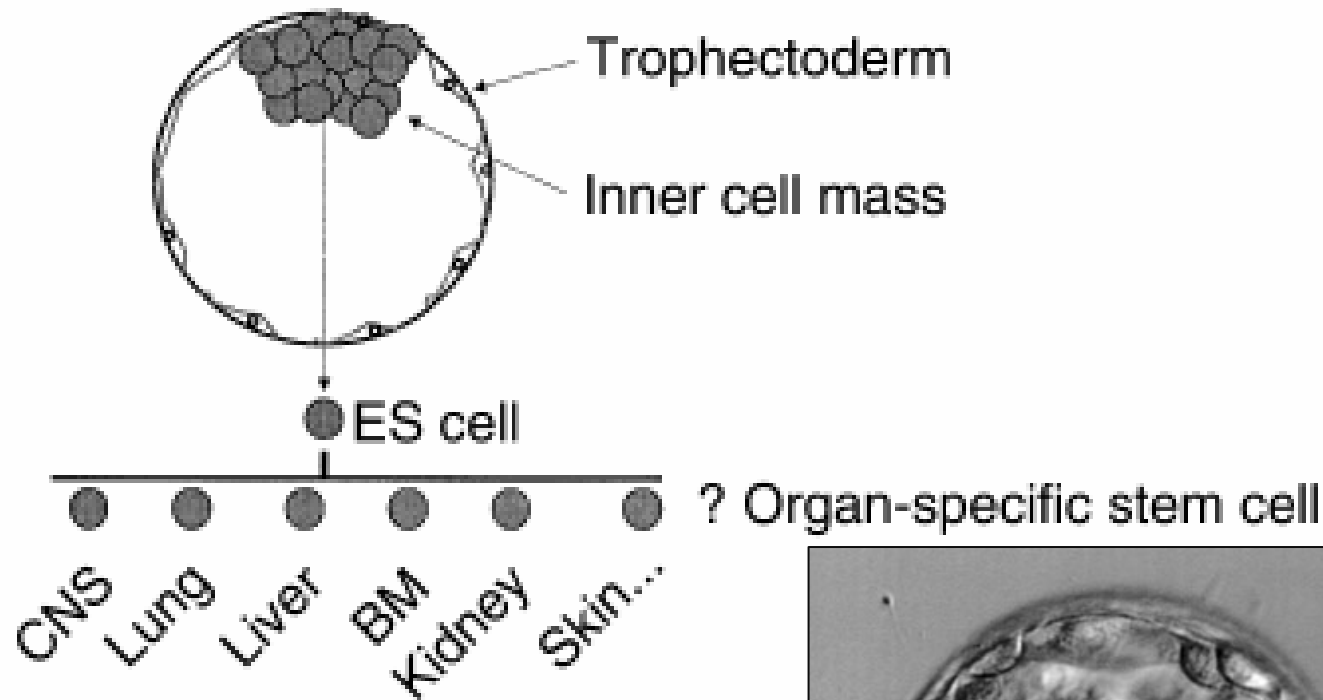
Kök Hücreler

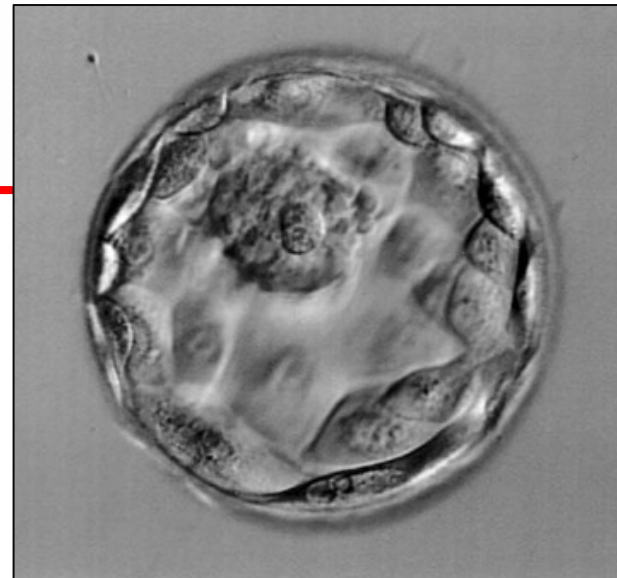
- Lösemilerde kemik iliği nakli
- Kordon kanından Kök hücre nakli

Therapeutic Cloning Strategies

BLASTOSİSTTEN EMBRYONİK KÖK HÜCREYE

Embriyonik Kök Hücre Nedir?

- Farklılaşmadan sonsuz çoğalma
potansiyeli- **KENDİNİ**
YENİLEME
- Tüm hücre tiplerine farklılaşabilme
potansiyeli-
MULTİPOTANS
- Kültürlerini yapmak mümkün

Mass
Prodüksiyon İçin
Çok Avantajlı

Erişkin Kök Hücre Nedir?

- Embriyonik KH'den daha az yetenekli
- **Pek çoğu sonsuza dek bölünmez**
- Kültürleri ve farklılaşmadan çoğaltmak çok zor
- **Kendi hücre çizgisinde gelişme eğilimindeler**
- Türe özgü diye bilinenler dahi pek çok hücre tipine farklılaşabiliyorlar -
- **Transdiferansiyasyon**

– Kemik iliğinden mezankimal tipte non hematopetik bir Kan Hücresin'den

Renal Tedavi Seçenekleri

Organ
Onarımı

De Novo

In situ

Ex vivo

Erişkin
Kök
hücreler

Embriyonik
Kök hücreler

Kök
Hücrelerin
böbreğe
yerleştirilme
si

De-
diferansiyasyon

Biyo-
mühendislik
ürünü
işlenmiş neo-organ

İşlenmemiş
üstlenecek
Biyo-
mühendislik
ürünü

Gerekli
faktörle
r

Farmasötik

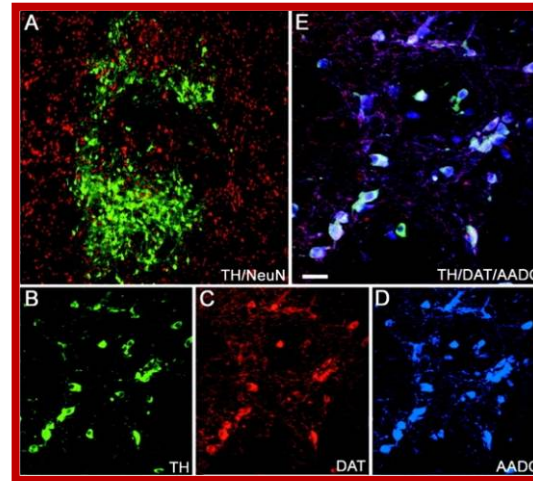
Biyoteknoloji

Böbrek Doku Mühendisliği

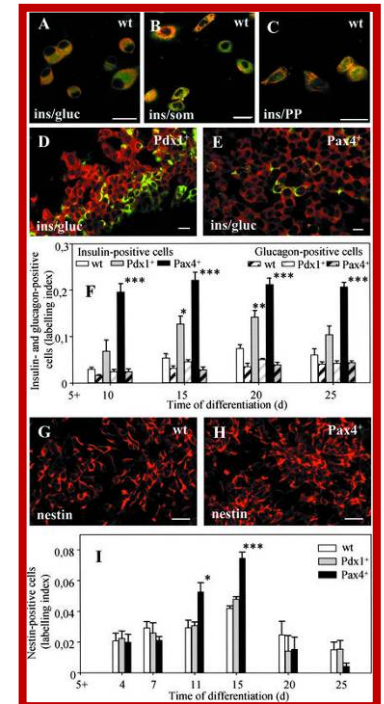
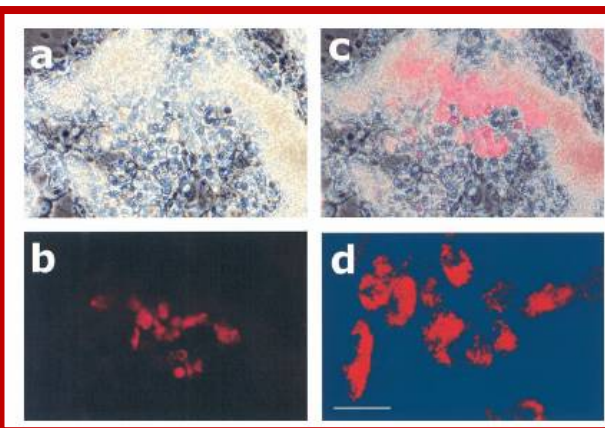
- Böbreğe yeni nefronların integrasyonu
- *In situ* ortamda yeni böbrek yetiştirmek
- Kök hücrelerin kullanımı
- Nükleer transplantasyon ile histokompatibilitesi olan dokular üretmek
- Yapay böbrek yapımı

DA nöronlar

Pancreas hücreleri

Hepatositler

Proc Natl Acad Sci
U S A 99: 2344–2349, 2002;
Proc Natl Acad Sci U S A 100:
998–
1003, 2003
Hepatology 36: 22–29, 2002

Renal Yenilenmeye Katkısı Olabilecek Kök Hücreler

- **Embriyonik kök hücreler**
- **Kemik iliği kökenli kök hücreler**
  - Hayvan ABY modellerinde koruyucu etki
- **Böbrekteki erişkin kök hücreler**
  - ABY'den çıkışta etkili ; KBY'e etkili değil
  - İnsan böbrek öncülleri farelere enjekte edildiğinde fonksiyonel nefronlara farklılaşıyorlar
  - Hücrelerin farklılaşması ve fonksiyonları

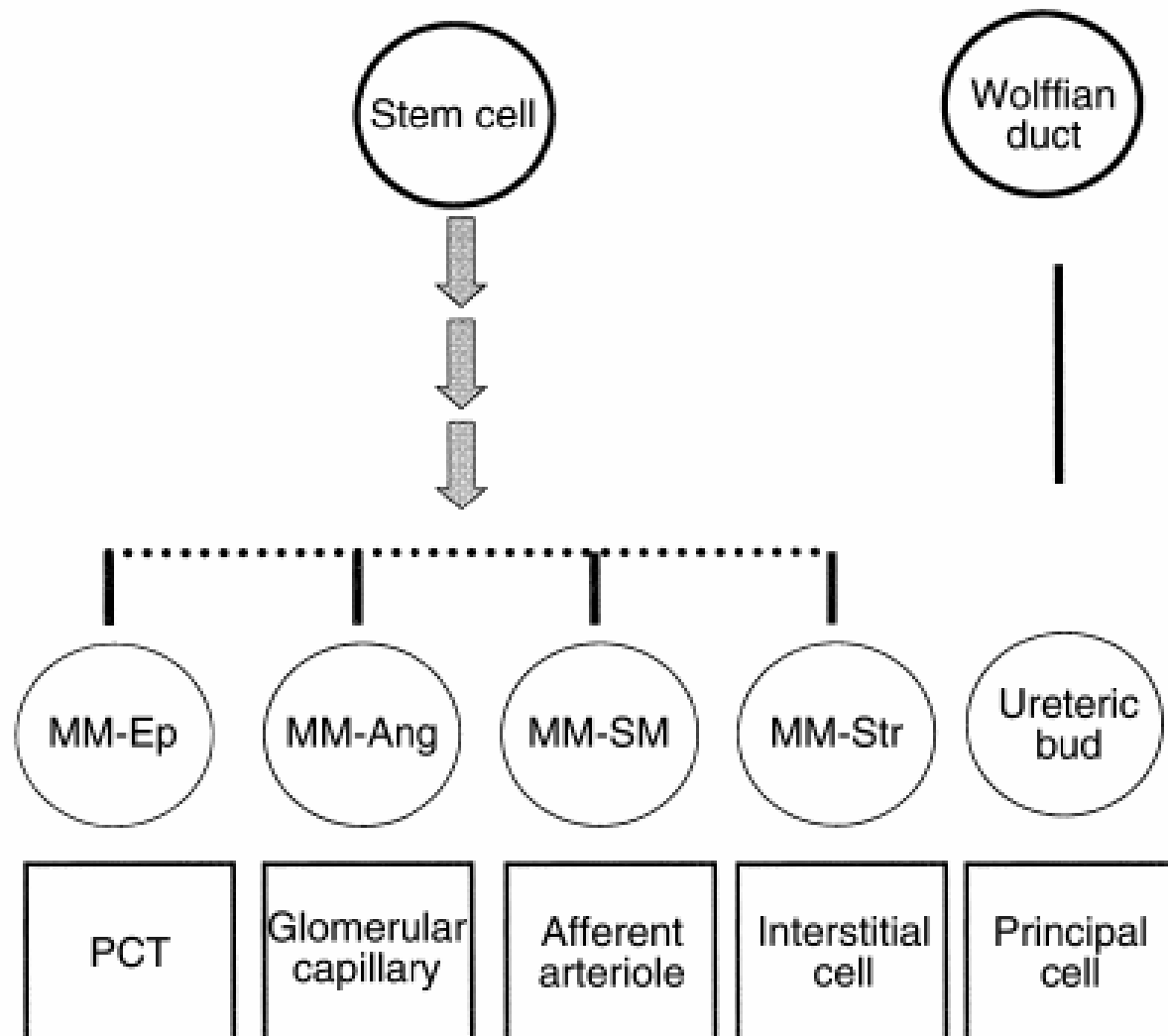
Böbrek Hücrelerinin Aile Ağacı

*Pluripotent
stem cell*

*? Intermediate
stages,
? Still pluripotent*

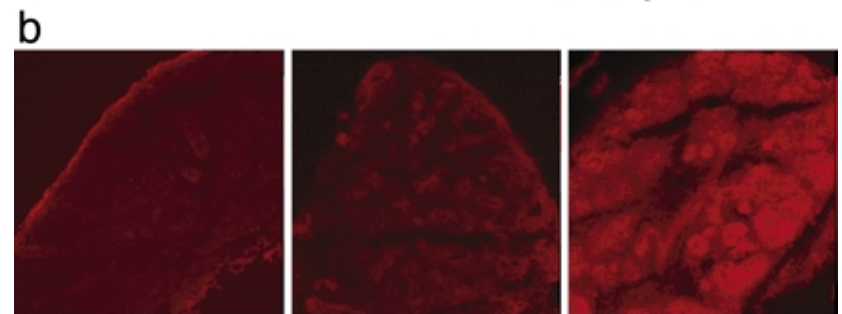
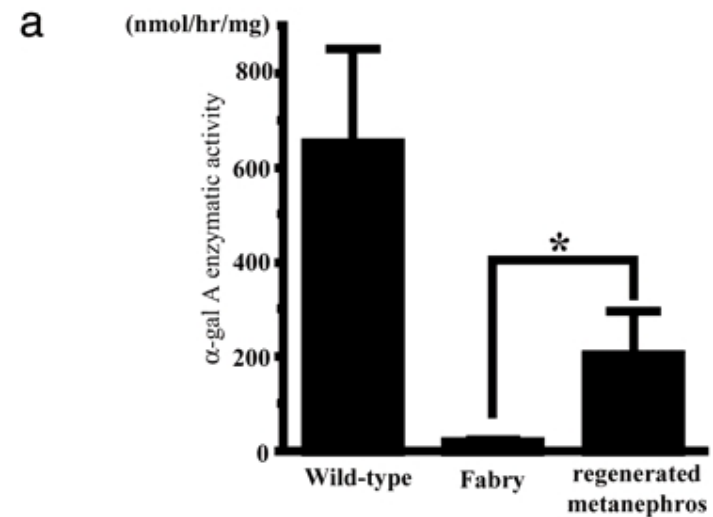
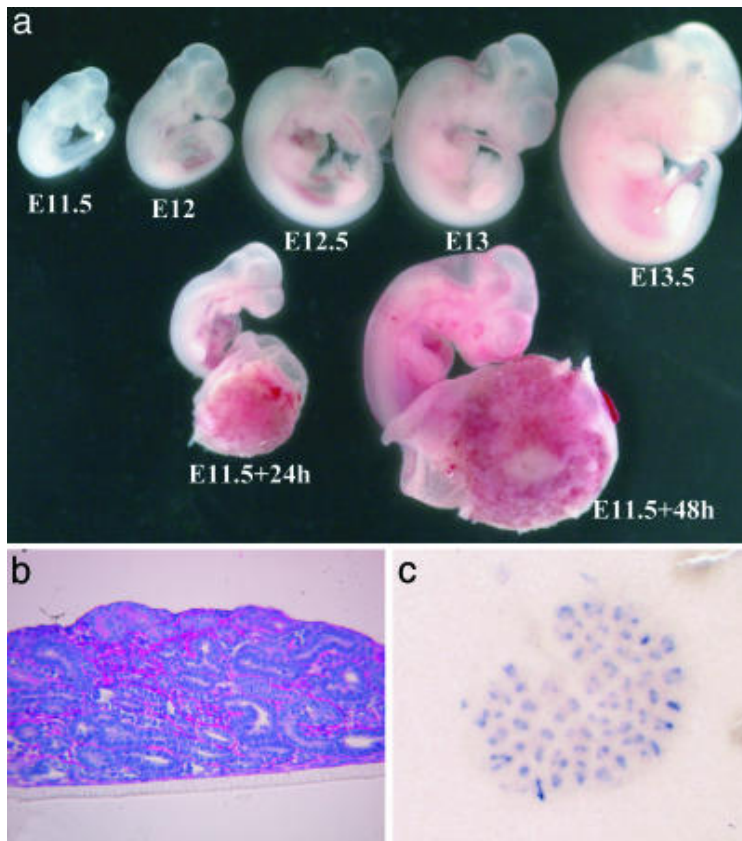
*Precursors
? multipotent*

*Example of
terminally
differentiated
cell*

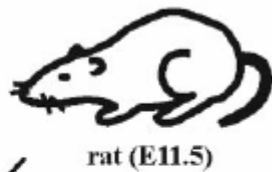
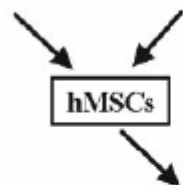
Kemik İliği Kökenli KH: Mezankimal Kök Hücreler (hMSC)

- Otolog kemik iliğinden izolasyon

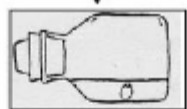

LacZ transfection
using retrovirus

GDNF transfection
using adenovirus

embryo

whole embryo culture

48 hours

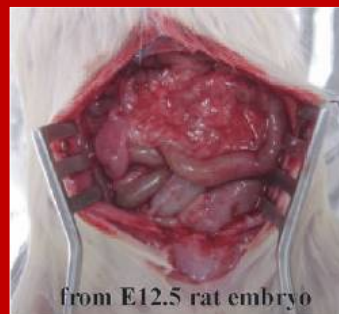
organ culture

24 hours

Transplantation into the omentum of
recipient rat with or without heminephrectomy

2 - 4 weeks

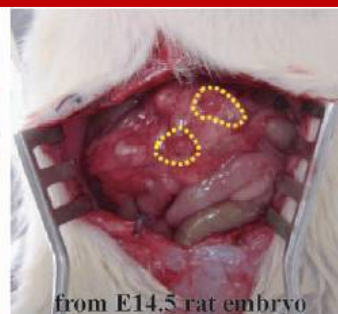
sacrifice

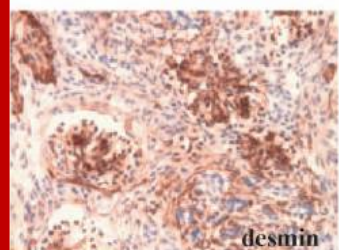
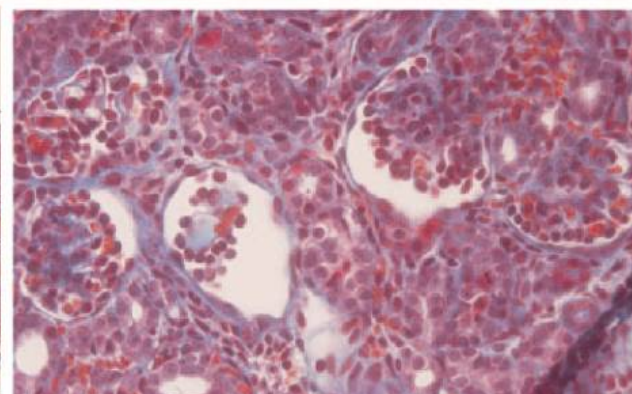
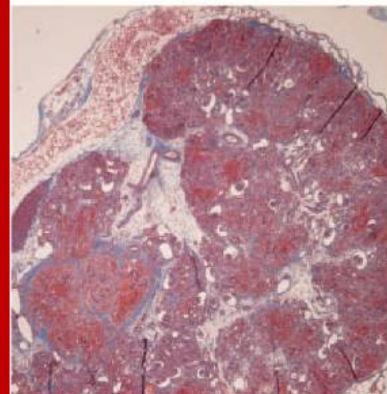
from E12.5 rat embryo

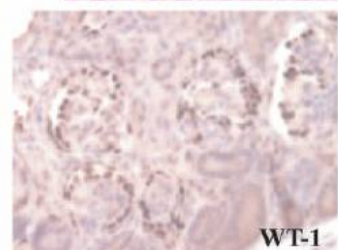
from E13.5 rat embryo

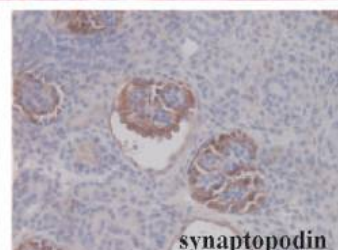
from E14.5 rat embryo

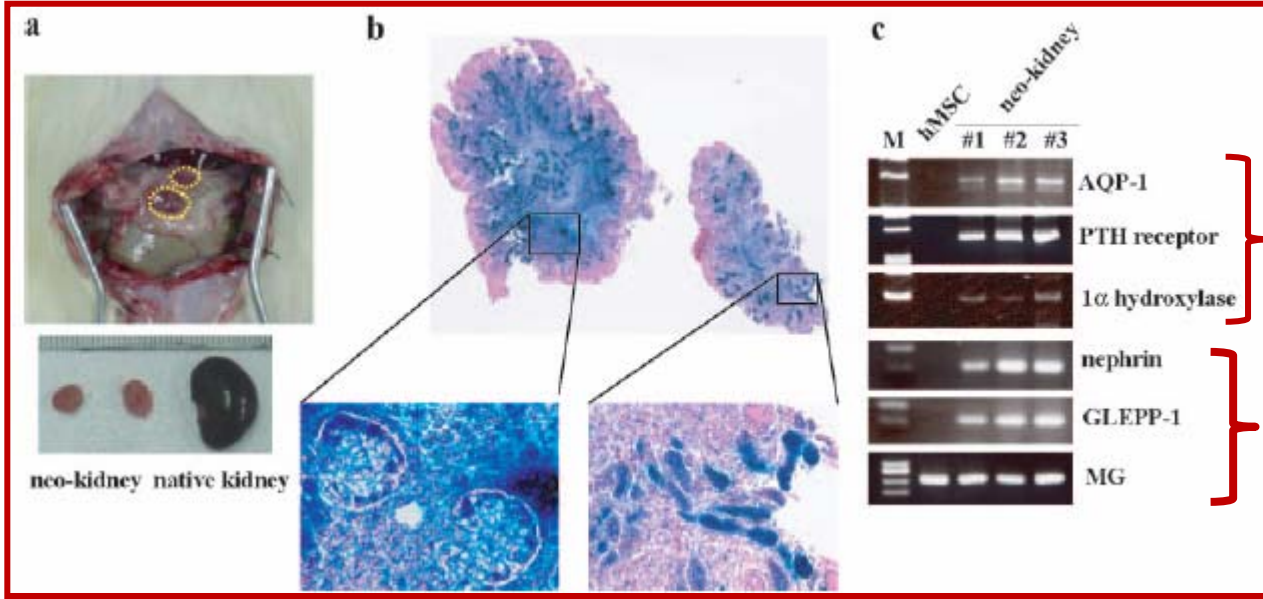
desmin

WT-1

synaptopodin

**Tubuler epitel hücresi
özgü genler**

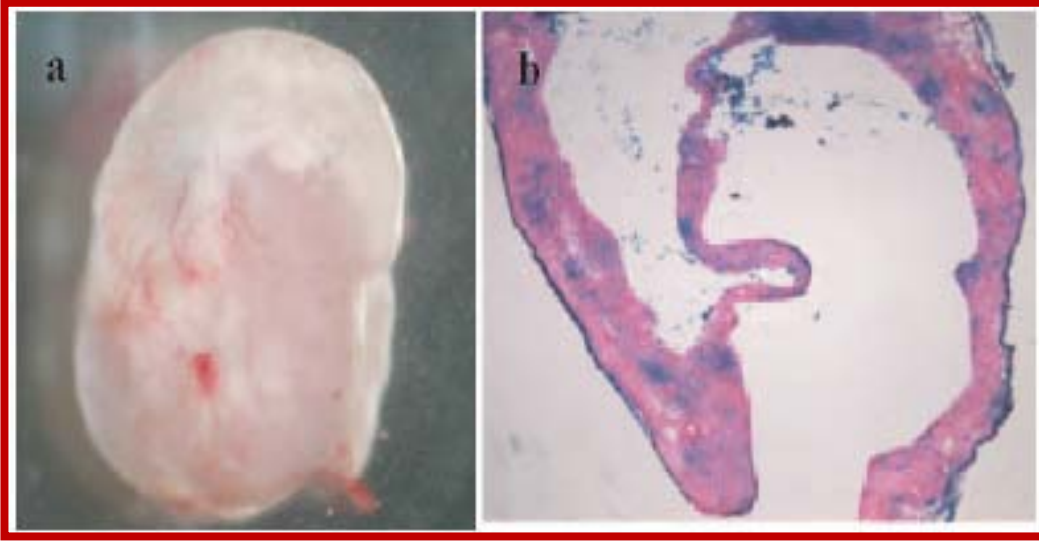
Podosite özgü genler

a: böbrek kalıntısı 64 ± 21 mg'a ulaşıyor

**b: X-gal-pozitif hücreler :podosit ve tubuler epitel hücrelerini
aynı**

c: PCR ile gen ekspresyonu analizi

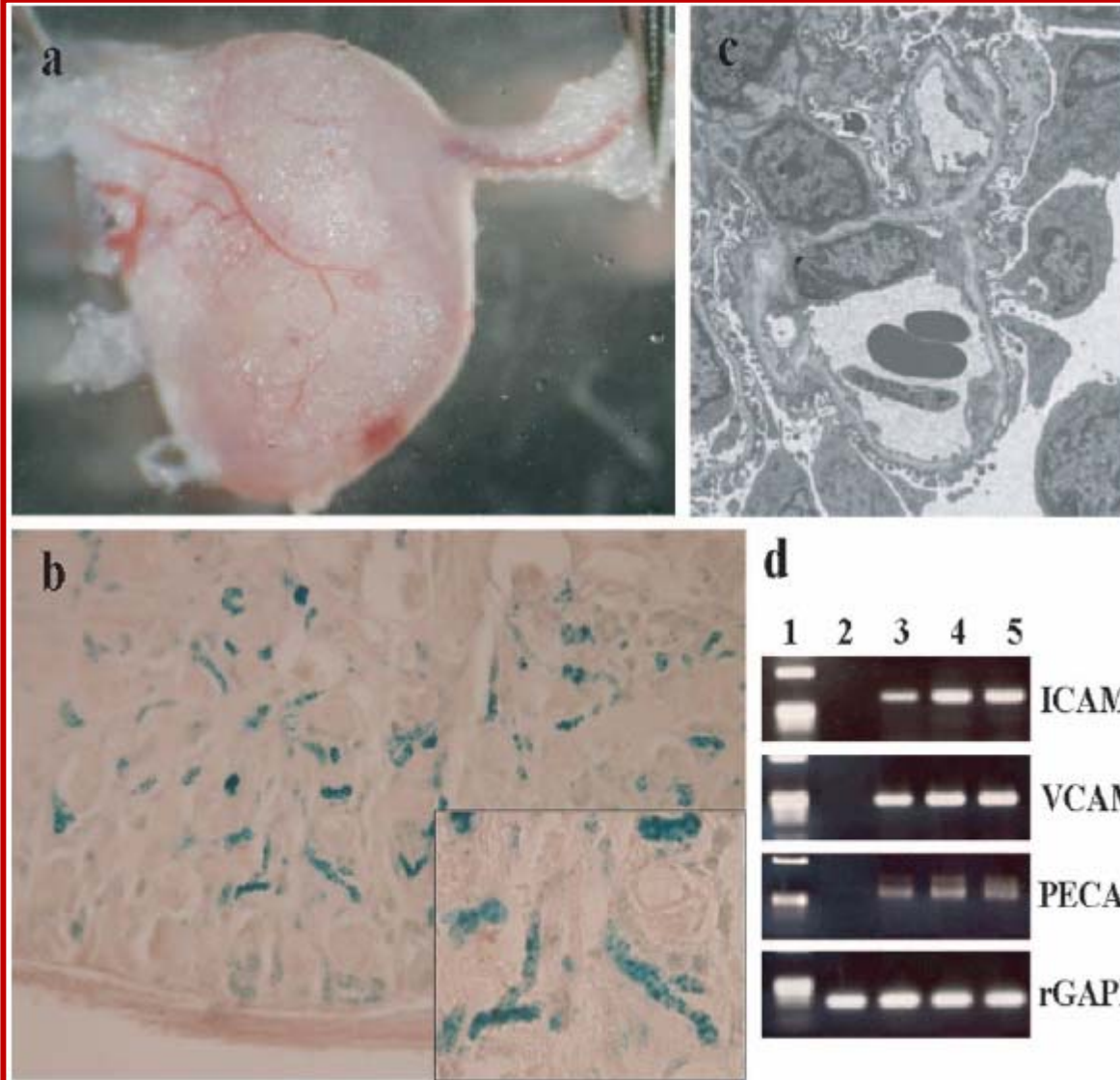
Neo- Böbrekte İdrar Yapımı

Neo-Böbrekte hidronefro

İçindeki sıvının üre ve kreatinin düzeyleri idrar ile uy

Neo-Böbrekteki Damar Yapısının Kökeni

a: Neo – böbrekler

b: X-gal analizi

c: Elektron mikroskop

d: Adhezyon
molekülleri
RT-PCR

**Kapillerler
alıcı
kökenli**

Fetal Böbrek Nakillerine İmmun Yanıt

- Antijen sunumu

E15

E21

- MHC sunumu

E14

E21

- Sitokinler,
kemokinler

Th

1

Th

2

SONUÇ

Fetal böbrek tx : immün
yanıt

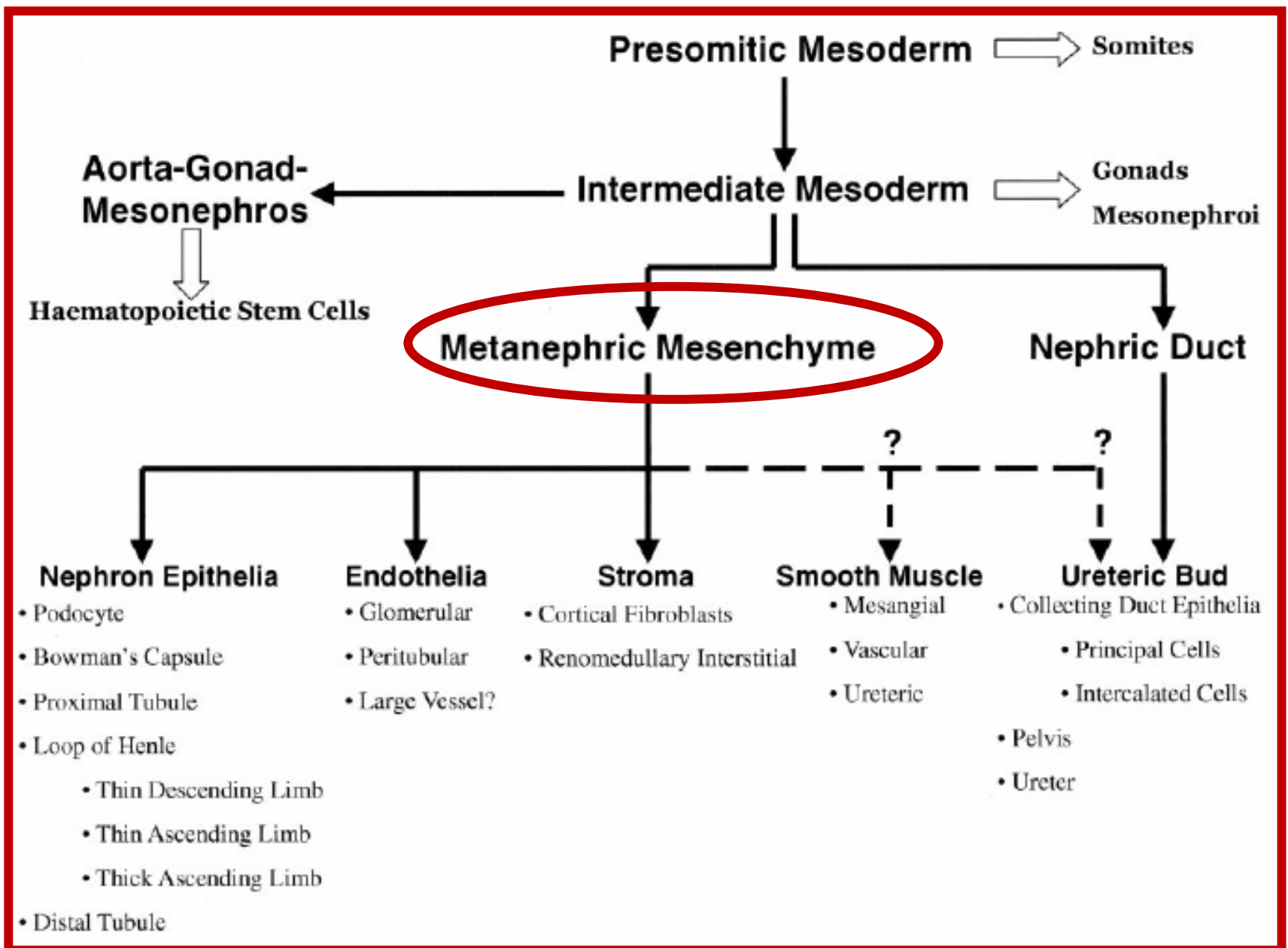

Allojeneik Hücre Greftlerinin Reddi

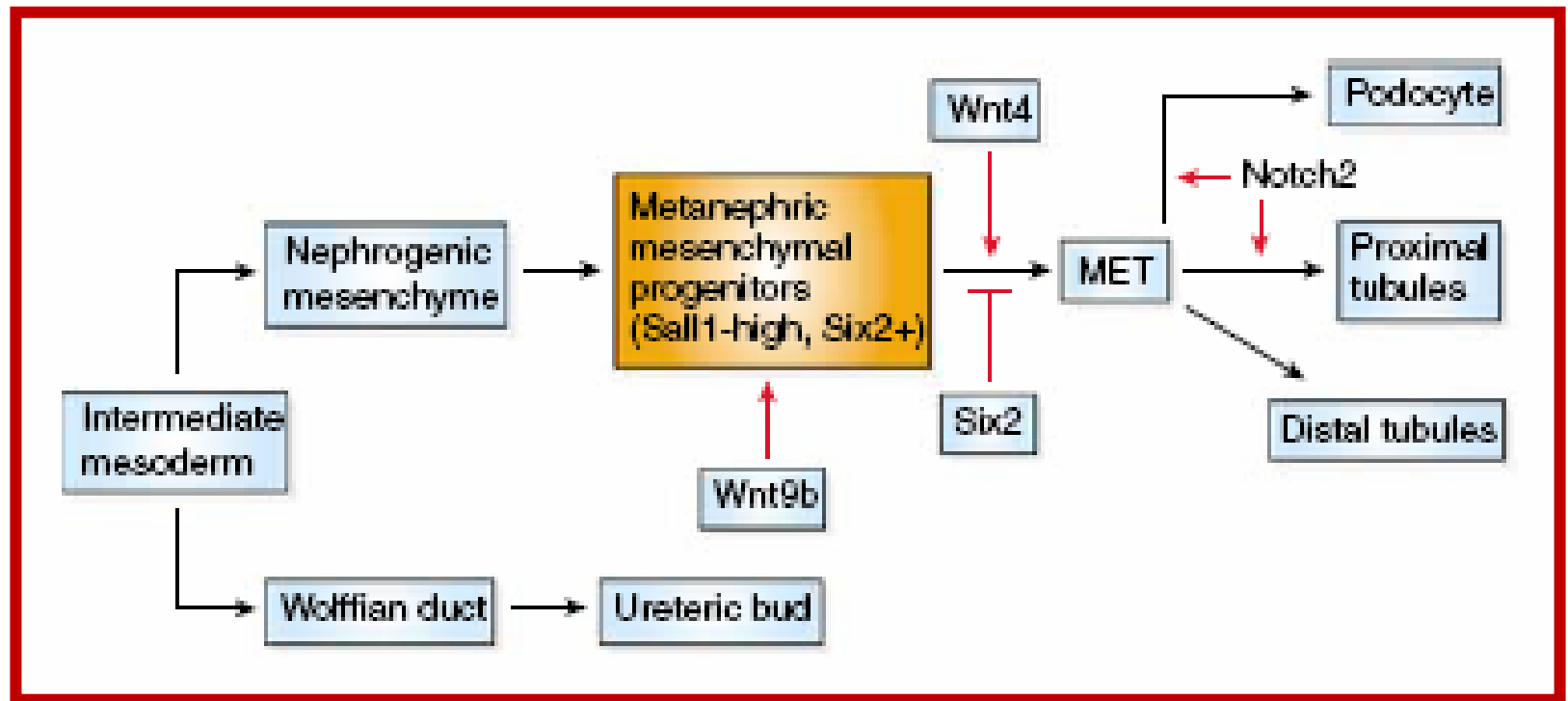
- EKH'de immunogenik olgun denritik hücreler yok
- Sadece MHC Klas I var; MHC Klas II yok
- Yeni immunsupresif tedavi stratejileri
  - IL-15 :
    - Yeni aktive olan ve otoimmün hafıza tipli T hücrelerde mevcut
    - CD 8 T Hücreler için kritik

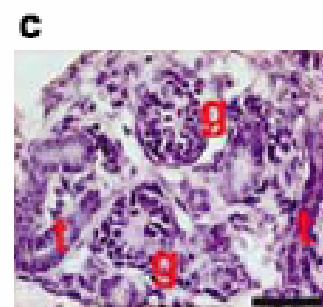
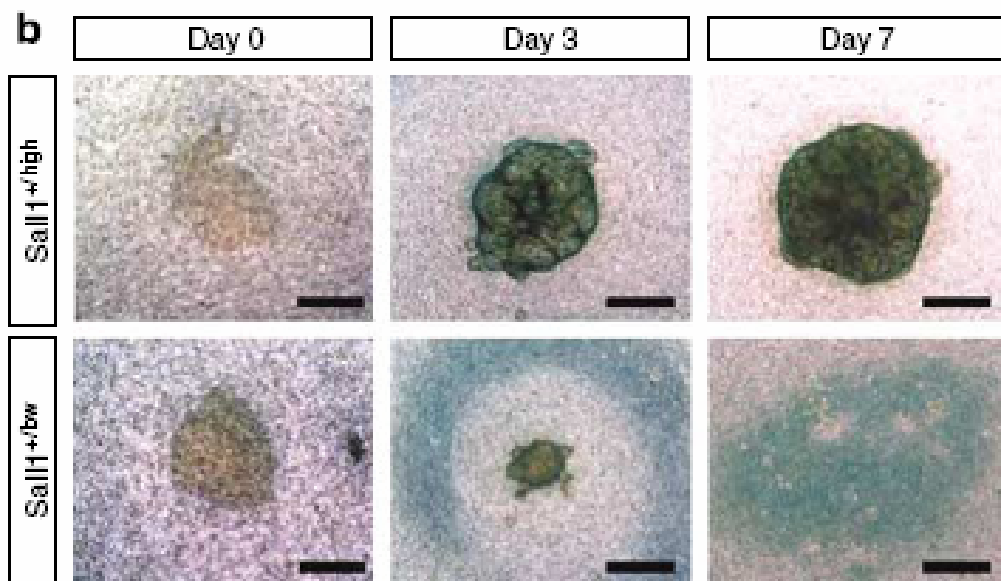
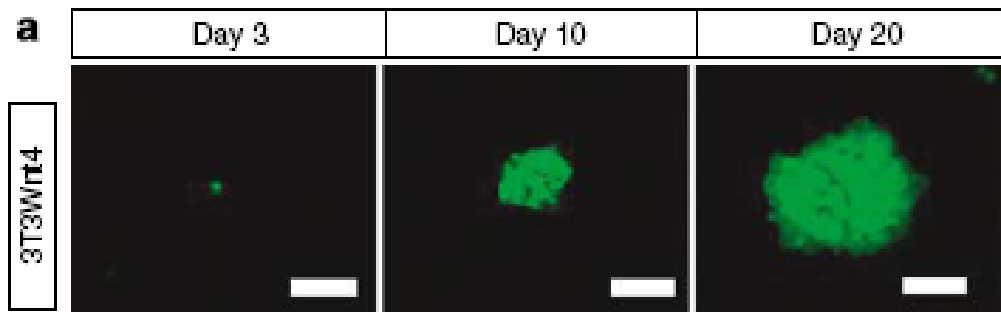
Erişkin Kök Hücreler

- 1. Çok potansiyelli olmaları – Multipotent**
- 2. Kendini yeniden üretme ve asimetrik bölünme**
- 3. Döngü süresi – yavaş**
- 4. İn vitro ortamda kök hücreler**
- 5. Yuvalanma bölgesi – ‘niche’**
- 6. Diferansiye hücreler**
- 7. Transdiferansiyasyon !!**

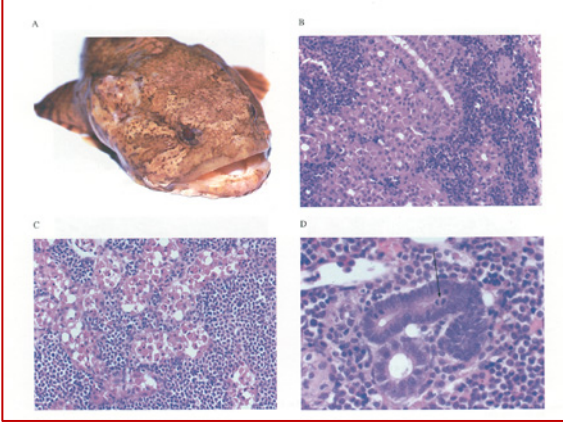

Metanefrik Mezenkimden Nefrona

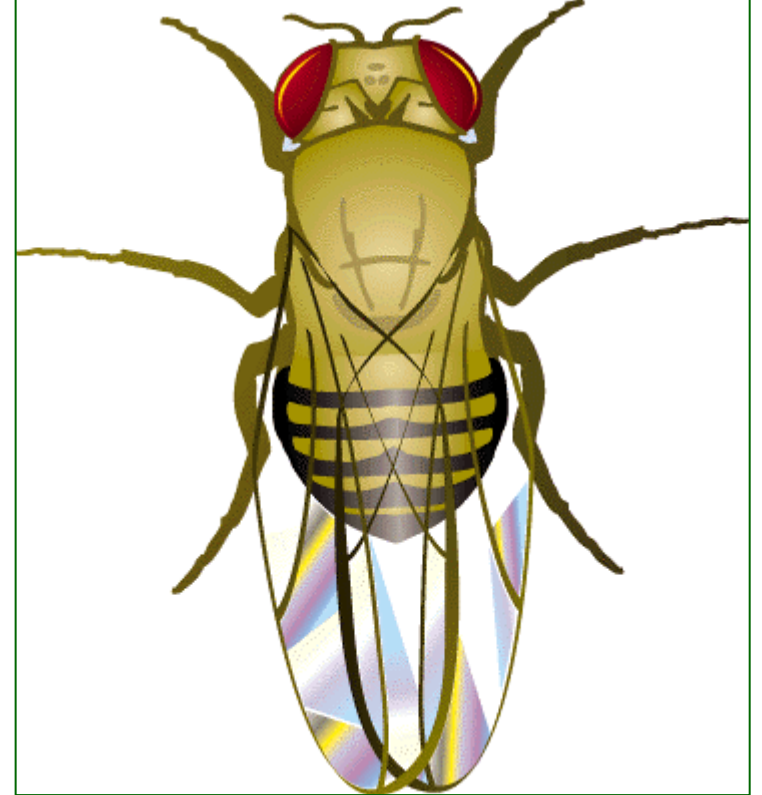
Evrım ve ‘Aşağı’ Organizmalardan dersler

Tatlı su
teleostu

skate

drosophila

Böbrekten Erişkin KH'i İzole Eden Çalışmalar

Authors	Species	Stem cell markers	Location	Differentiate into kidney tubules
Oliver et al. [36]	rat		papilla	yes
Maeshima et al. [38]	rat		proximal tubule	yes
Iwatani et al. [39]	rat	Sca-1	proximal tubule	no
Hishikawa et al. [40]	mouse	Sca-1	interstitium	not tested
Challen et al. [41]	mouse	Sca-1, CD24	tubule	yes
Bussolati et al. [42]	human	CD133	interstitium	yes
Sagrinati et al. [43]	human	Oct-4, CD24, CD133, Bml1	glomerular parietal epithelium	yes
Dekel et al. [44]	mouse	Sca-1	interstitium of papilla	not tested
Kitamura et al. [45]	rat	Sca-1, Musashi-1	proximal tubule	yes
Gupta et al. [46]	rat	Oct-4, Rex-1	proximal tubule	yes

Kök Hücre Tedavilerine Engeller

1. Etik sorunlar

2. Hücrelerin Saflığı

**3. Allojeneik Hücre Greftlerinin
Reddi**

Kök Hücre Tedavilerinin Gelişmesi

- **Kaynak**
- **Büyük ölçekte çoğaltma
(Proliferasyon)**
- **Farklılaşmalarının sağlanması
(Diferansiyasyon)**
- **Saflaştırma**
- **Ürünün farmasötik geliştirilmesi**
- **Antirejeksiyon stratejileri**

Melez embriyona izin çıktı

21/05/2008

Britanya'da parlamento bilimsel ve tıbbi araştırma amacıyla insan-hayvan embriyonlarının karıştırılmasını onayladı. Yeni yasayla ülke kök hücre araştırmalarında daha da iddialı olacak

LONDRA - Avustralya, Fransa, Almanya ve İtalya'nın da aralarında olduğu çok sayıda ülkede kök hücre araştırmaları yasakken, dün yapılan oylamayla, Britanya'da bilim insanlarının insan-hayvan hücrelerinden oluşan embriyonlar üretmesi, bunları 14 gün kadar koruyup içinden kök hücreler alması ve bu hücreleri tedavi geliştirmede kullanması mümkün olabilecek.

İnsan Üremesi ve Embriyon Araştırmaları yasalarında son 20 yılda yapılan en büyük değişiklikle ilgili yasa, 176'ya karşı 336 oyla kabul edildi. Özellikle Katolik üyeler dini inançları nedeniyle başından beri olduğu gibi, değişikliğe şiddetle karşı çıktı. İşçi Partisi lideri ve Başbakan Gordon Brown ile Muhafazakar Parti lideri David Cameron ise kanser, parkinson ve alzheimer çare oluşturabilecek melez (hibrid) embriyonlar üretilmesine imkân veren yasayı desteklemesi için gruplarına çağrıda bulundu ve bu yönde oy kullandı.

Siyasi görüşleri farklı uçlardaki Cameron'la Brown'un hibrid embriyon üretimine izin veren yasayı desteklemelerinde birleştirici neden, iki liderin de ciddi sağlık sorunları yaşayan birer oğlu...

Ayrı bir oylamadaysa parlamento, çocukları ciddi hastalıklarla boğuşan anne-babaların, hasta kardeşleri için donörlük yapmak üzere, tüp bebek yöntemiyle 'kurtarıcı kardeş' sahibi olmalarını onayladı. Başbakan Brown, "Milyonlarca insana yeni tedavi yolu açacak kök hücre araştırmalarını sürdürmek istiyorsak, hibrid embriyonlara ihtiyacımız var" diye konuştu.

14 günden fazla yaşatmak yasak

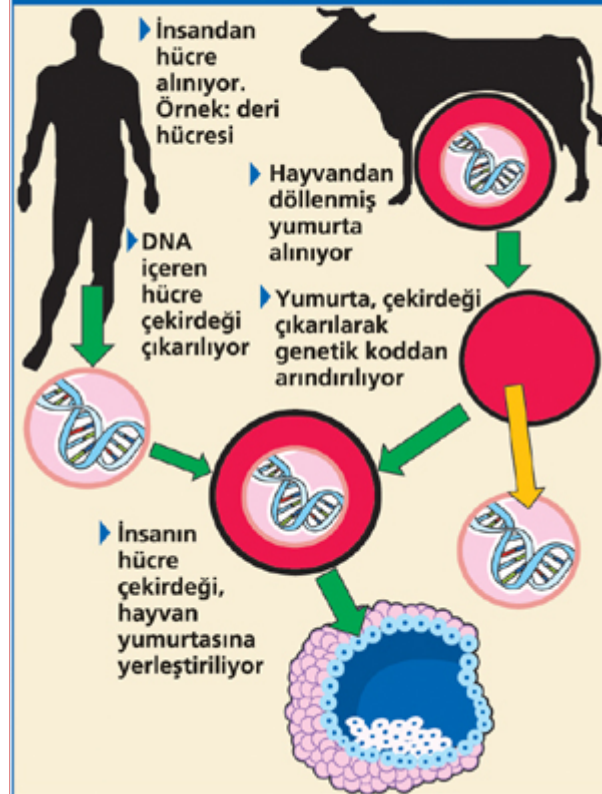
Yasa oluşturulan hibrid embriyonun 14 günden fazla yaşatılmasını yasaklıyor. Şu ana kadar melez embriyon üretimine izin verilmiş iki bilim ekibi var. Son oylamayla bu çalışmalar da yasallık kazanıyor. Bazı araştırmacılar hibrid embriyonların motor sinir hastalıkları tedavisinde yeni yollar açabileceği görüşündeyken diğer bir grup ve dini liderler, insan-hayvan embriyonu yaratmanın etik olmadığından hareketle, uygulamaya şiddetle karşı çıkıyor. Onlar tıbbi araştırmada kullanılmanın da hastalık tedavi etmeyecek kör bir yola girilmesi anlamına geldiği görüşünde. Katolik bir kardinale göre araştırma 'Frankenştayn bilimi' anlamına geliyor.

Reuters, atp)

Radikal

İnsan-hayvan embriyonu nasıl oluşturuluyor?

SONUÇ

**KÖK HÜCREDEDEN BÖBREK
YAPMAK MÜMKÜN
OLACAK MI?**

EVET , PEK YAKINDA